Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 24 listopada 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Pomoc państwa – Publiczna spółka nadawcza – Artykuł 106 ust. 2 TFUE – Usługi w ogólnym interesie gospodarczym – Pomoc zgodna z rynkiem wewnętrznym – Artykuł 108 ust. 3 TFUE – Zgłoszenie – Brak – Obowiązek zapłacenia przez beneficjenta odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem – Obliczenie odsetek – Kwoty podlegające uwzględnieniu

W sprawie C-445/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Østre Landsret (sąd apelacyjny regionu wschodniego, Dania) postanowieniem z dnia 29 maja 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 6 czerwca 2019 r., w postępowaniu:

**Viasat Broadcasting UK Ltd**

przeciwko

**TV2/Danmark A/S,**

**Królestwo Danii,**

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawczyni), wiceprezes, A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra i A. Kumin, prezesi izb, T. von Danwitz, C. Toader, I. Jarukaitis i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Viasat Broadcasting UK Ltd – P. Jakobsen i M. Honoré, advokater,

– w imieniu TV2/Danmark A/S – O. Koktvedgaard, advokat,

– w imieniu rządu duńskiego – M.S. Wolff i J. Nymann-Lindegren, w charakterze pełnomocników, wspierani przez R. Holdgaarda, advokat,

* Język postępowania: duński.

– w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman i J. Langer, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu austriackiego – J. Schmoll i F. Koppensteiner, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – B. Stromsky, w charakterze pełnomocnika, wspierany przez M. Niessena, advokat,

po zapoznaniu się z opinią rzecznik generalnej na posiedzeniu w dniu 3 września 2020 r.,

wydaje następujący

## Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 106 ust. 2 TFUE i art. 108 ust. 3 TFUE.

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Viasat Broadcasting UK Ltd (zwaną dalej „spółką Viasat") a TV2/Danmark A/S (zwaną dalej „TV2") oraz Królestwem Danii w przedmiocie ciążącego na spółce TV2 obowiązku zapłaty odsetek za okres, w którym środki pomocowe, z których skorzystała, były wdrożone niezgodnie z prawem przed wydaniem końcowej decyzji Komisji Europejskiej uznającej te środki za zgodne z rynkiem wewnętrznym.

### Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

3 TV2 jest duńską spółką nadawczą, której powierzone zostało zadanie z zakresu usług publicznych polegające na realizacji i nadawaniu krajowych i regionalnych programów telewizyjnych.

4 W następstwie skargi wniesionej Komisji system finansowania TV2 został zbadany przez tę instytucję w decyzji 2006/217/WE z dnia 19 maja 2004 r. w sprawie środków podjętych przez Danię na rzecz TV2/Danmark (Dz.U. 2006, L 85, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2006, L 368, s. 112). W decyzji tej Komisja uznała, że środki te stanowiły pomoc państwa przyznaną TV2 przez Królestwo Danii w latach 1995–2002 w formie opłat abonamentowych i innych środków, ale że pomoc ta była zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 106 ust. 2 TFUE, z wyjątkiem kwoty 628,2 mln koron duńskich (DKK) (około 85 mln EUR).

5 Po stwierdzeniu nieważności wspomnianej decyzji wyrokiem Sądu z dnia 22 października 2008 r., TV2/Danmark i in./Komisja (T-309/04, T-317/04, T-329/04 i T-336/04, EU:T:2008:457) Komisja przystąpiła do ponownego zbadania rozpatrywanych środków.

6 Po przeprowadzeniu tego ponownego badania Komisja decyzją 2011/839/UE z dnia 20 kwietnia 2011 r. w sprawie środków podjętych przez Danię (C 2/03) na rzecz TV2/Danmark (Dz.U. 2011, L 340, s. 1) uznała, że środki te, przyjęte w latach 1995–2002 na rzecz TV2, w formie zasobów pochodzących z opłat abonamentowych i innych środków będących przedmiotem tej decyzji, stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, która została wprowadzona w życie niezgodnie z prawem z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, ale że pomoc ta była zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 106 ust. 2 TFUE.

7 TV2 wniosła do Sądu skargę o częściowe stwierdzenie nieważności tej decyzji.

8 Wyrokiem z dnia 24 września 2015 r. TV2/Danmark/Komisja (T-674/11, EU:T:2015:684) Sąd stwierdził nieważność decyzji 2011/839 w zakresie, w jakim Komisja uznała w niej, że przekazane TV2 za pośrednictwem Funduszu TV2 wpływy z reklam za lata 1995 i 1996 stanowią pomoc państwa, oraz oddalił skargę w pozostałym zakresie.

9 TV2, Komisja i Viasat wniosły odwołania od tego wyroku.

10 Wyrokiem z dnia 9 listopada 2017 r., TV2/Danmark/Komisja (C-649/15 P, EU:C:2017:835) Trybunał oddalił odwołanie TV2.

11 Wyrokami z dnia 9 listopada 2017 r., Komisja/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836) i Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837) Trybunał uchylił wyrok Sądu z dnia 24 września 2015 r., TV2/Danmark/Komisja (T-674/11, EU:T:2015:684) w zakresie, w jakim stwierdzono w nim nieważność decyzji 2011/839 w części określonej w pkt 8 niniejszego wyroku, i ostatecznie rozstrzygnął spór, oddalając wniesioną przez TV2 skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

12 Następnie Viasat złożyła do sądu odsyłającego – Østre Landsret (sądu apelacyjnego regionu wschodniego, Dania) wniosek o zapłatę przez TV2 za okres niezgodności rozpatrywanej pomocy z prawem, a mianowicie za lata 1995–2011, odsetek, które TV2 zapłaciłaby od omawianej kwoty pomocy, gdyby musiała pożyczyć tę kwotę na rynku w oczekiwaniu na wydanie przez Komisję decyzji końcowej, o której mowa w art. 108 ust. 3 TFUE.

13 W tych okolicznościach Østre Landsret (sąd apelacyjny regionu wschodniego) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy spoczywający na sądzie krajowym obowiązek nakazania beneficjentowi pomocy zapłaty odsetek za okres niezgodności z prawem (zob. wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) ma zastosowanie także w sytuacji takiej jak ta analizowana w niniejszej sprawie, w której niezgodna z prawem pomoc państwa stanowiła rekompensatę z tytułu świadczenia usługi publicznej, którą to pomoc następnie uznano za zgodną z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE,i której zatwierdzenia dokonano w oparciu o ocenę ogólnej sytuacji finansowej całego przedsiębiorstwa świadczącego usługę publiczną, w tym jego kapitalizacji?

2) Czy spoczywający na sądzie krajowym obowiązek nakazania beneficjentowi pomocy zapłaty odsetek od pomocy niezgodnej z prawem (zob. wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) ma zastosowanie także w odniesieniu do kwot, które – w okolicznościach takich jak te analizowane w niniejszej sprawie – są przekazywane przez beneficjenta pomocy przedsiębiorstwom powiązanym na podstawie publicznoprawnego zobowiązania, lecz które są kwalifikowane w końcowej decyzji Komisji jako przysparzające temu beneficjentowi korzyści w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE?

3) Czy spoczywający na sądzie krajowym obowiązek nakazania beneficjentowi pomocy zapłaty odsetek od pomocy niezgodnej z prawem (zob. wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) ma zastosowanie także w odniesieniu do pomocy państwa, którą beneficjent pomocy, w okolicznościach takich jak te analizowane w niniejszej sprawie, otrzymał od kontrolowanego przez państwo przedsiębiorstwa, jeżeli zasoby takiego przedsiębiorstwa pochodzą częściowo ze sprzedaży usług świadczonych przez beneficjenta pomocy?”.

## Postępowanie przed Trybunałem

14 Rozprawa, która została wyznaczona początkowo na dzień 20 kwietnia 2020 r., a następnie przełożona na dzień 8 czerwca tego samego roku, została odwołana ze względu na kryzys zdrowotny, a pytania, które zostały zadane w celu udzielenia odpowiedzi ustnej, zostały przekształcone w pytania wymagające odpowiedzi na piśmie. Strony udzieliły odpowiedzi na te pytania w wyznaczonym terminie.

## W przedmiocie pytań prejudycjalnych

### *W przedmiocie pytania pierwszego*

15 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ciążący na sądach krajowych obowiązek zasądzenia od beneficjenta pomocy państwa, która została wprowadzona w życie z naruszeniem tego postanowienia, zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem ma zastosowanie również wtedy, gdy w decyzji końcowej Komisja stwierdza zgodność tej pomocy z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE.

16 Na wstępie należy przypomnieć, że stosowanie przepisów prawa Unii w dziedzinie pomocy państwa opiera się na obowiązku lojalnej współpracy pomiędzy sądami krajowymi z jednej strony a Komisją i sądami Unii z drugiej strony, w ramach której każdy działa w zależności od roli powierzonej mu przez traktat FUE (wyrok z dnia 15 września 2016 r., PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo), przy czym właściwe im role uzupełniają się, lecz są odmienne (wyrok z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

17 Mianowicie podczas gdy ocena zgodności pomocy z rynkiem wewnętrznym należy do wyłącznej kompetencji Komisji, która działa pod kontrolą sądów Unii, sądy krajowe czuwają – do czasu wydania przez Komisję decyzji końcowej – nad ochroną praw jednostek przed ewentualnym naruszeniem przez władze państwa zakazu wyrażonego w art. 108 ust. 3 TFUE (wyrok z dnia 21 listopada 2013 r., Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

18 Prewencyjna kontrola planów nowej pomocy ustanowiona przez to ostatnie postanowienie ma na celu to, by wdrażana była jedynie pomoc zgodna z rynkiem wewnętrznym. Aby zrealizować ten cel, wprowadzenie w życie planu pomocy zostaje odroczone do czasu rozwiania wątpliwości co do jego zgodności w drodze końcowej decyzji Komisji (wyroki: z dnia 3 marca 2020 r., Vodafone Magyarország, C-75/18, EU:C:2020:139, pkt 19; z dnia 3 marca 2020 r., Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

19 W tym względzie obowiązek zgłaszania stanowi jeden z podstawowych elementów systemu kontroli ustanowionego traktatem FUE w dziedzinie pomocy państwa. W ramach tego systemu państwa członkowskie są zobowiązane z jednej strony do zgłaszania Komisji każdego środka zmierzającego do ustanowienia lub zmiany pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, a z drugiej strony do niewprowadzania w życie takiego środka stosownie do art. 108 ust. 3 TFUE, dopóki wspomniana instytucja nie wyda dotyczącej go decyzji końcowej (wyrok z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 56 i przytoczone tam orzecznictwo).

20 Zakaz przewidziany w art. 108 ust. 3 TFUE ma zagwarantować, by skutki danej pomocy nie wystąpiły przed upływem rozsądnego terminu na szczegółowe zbadanie planu przez Komisję oraz, w stosownym przypadku, na wszczęcie postępowania przewidzianego w art. 108 ust. 2 TFUE (wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 36).

21 W sytuacji, w której Komisja wydała w przedmiocie pomocy, która została wprowadzona w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, decyzję końcową stwierdzającą zgodność tej pomocy z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107 TFUE, Trybunał orzekł, że decyzja końcowa Komisji nie skutkuje konwalidacją aktów wykonawczych, które były nieważne z tego powodu, że zostały wydane z naruszeniem zakazu wprowadzania w życie przewidzianego w tym art. 108 ust. 3 zdanie ostatnie. Jakakolwiek inna wykładnia sprzyjałaby nieprzestrzeganiu przez dane państwo członkowskie wspomnianego postanowienia i pozbawiałaby to postanowienie skuteczności (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 40).

22 W takiej sytuacji prawo Unii nakłada na sądy krajowe obowiązek zarządzenia właściwych środków w celu skutecznego usunięcia skutków niezgodności z prawem (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 46).

23 Gdyby bowiem w ramach planu pomocy, zgodnego z rynkiem wewnętrznym bądź nie, nieprzestrzeganie art. 108 ust. 3 TFUE nie powodowało większych zagrożeń i sankcji niż jego przestrzeganie, w znacznym stopniu osłabiałoby to bodziec do zgłaszania przez państwa członkowskie pomocy i oczekiwania na wydanie decyzji w przedmiocie jej zgodności z rynkiem wewnętrznym, a w konsekwencji zmniejszałoby również zakres kontroli Komisji (wyrok z dnia 5 października 2006 r., Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, pkt 42).

24 W tym kontekście, jak wynika z wyroku z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79), należy dokonać rozróżnienia, co się tyczy skutków wprowadzenia w życie pomocy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, pomiędzy odzyskaniem pomocy niezgodnej z prawem a zapłatą odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem.

25 Z jednej strony, co się tyczy odzyskania pomocy niezgodnej z prawem, celu, na którym opiera się art. 108 ust. 3 TFUE, polegającego na zapewnieniu, by pomoc niezgodna z rynkiem wewnętrznym nigdy nie została wprowadzona w życie, nie podważa przedwczesna wypłata pomocy niezgodnej z prawem, jeżeli Komisja wyda decyzję końcową stwierdzającą zgodność tej pomocy z rynkiem wewnętrznym (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 46–49). W konsekwencji sąd krajowy nie jest zobowiązany do nakazania odzyskania tej pomocy (wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 55).

26 Z drugiej strony sąd krajowy jest zobowiązany na podstawie prawa Unii nakazać beneficjentowi pomocy zapłatę odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem (wyroki: z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 52, 55; a także z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 134).

27 Ten ciążący na sądzie krajowym obowiązek wynika z faktu, że wprowadzenie w życie pomocy z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE przynosi jej beneficjentowi nienależną korzyść, polegającą z jednej strony na niezapłaceniu odsetek, które zapłaciłby od danej kwoty pomocy zgodnej z rynkiem wewnętrznym, gdyby musiał pożyczyć tę kwotę na rynku w oczekiwaniu na wydanie przez Komisję decyzji końcowej, a z drugiej strony na poprawie jego pozycji konkurencyjnej wobec innych podmiotów gospodarczych działających na rynku w okresie niezgodności danej pomocy z prawem (wyroki: z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 51; a także z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 132). Konsekwencją niezgodności z prawem tej pomocy byłoby bowiem z jednej strony narażenie tych podmiotów na ryzyko – ostatecznie niezrealizowane – wprowadzenia w życie pomocy niezgodnej ze rynkiem wewnętrznym, a z drugiej strony postawienie ich przed koniecznością znoszenia skutków tej pomocy wcześniej, aniżeli byłoby to konieczne w warunkach konkurencji (wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 50).

28 Jak zauważyła zasadniczo rzecznik generalna w pkt 23–25, 35 i 49 opinii, wspomniany obowiązek, ustanowiony przez Trybunał w wyroku z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79), w sytuacji, w której Komisja wydała końcową decyzję stwierdzającą, że pomoc niezgodna z prawem jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 TFUE, ma zastosowanie do wszelkiej pomocy wprowadzonej w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, w tym również w sytuacji, gdy w decyzji końcowej Komisja stwierdza, że dana pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE.

29 Należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z art. 106 ust. 2 TFUE z jednej strony przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego podlegają normom traktatów, zwłaszcza regułom konkurencji, w granicach, w jakich ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu poszczególnych zadań im powierzonych, a z drugiej strony rozwój handlu nie może być naruszony w sposób pozostający w sprzeczności z interesem Unii.

30 Postanowienie to, którego celem jest pogodzenie interesu państw członkowskich polegającego na wykorzystywaniu niektórych przedsiębiorstw jako instrumentu polityki gospodarczej lub społecznej z interesem Unii Europejskiej polegającym na poszanowaniu reguł konkurencji i zachowaniu jedności rynku wewnętrznego (wyroki: z dnia 20 kwietnia 2010 r., Federutility i in., C-265/08, EU:C:2010:205, pkt 28; a także z dnia 8 marca 2017 r., Viasat Broadcasting UK/Komisja, C-660/15 P, EU:C:2017:178, pkt 31), należy interpretować z uwzględnieniem wyjaśnień dokonanych w protokole (nr 26) w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym (Dz.U. 2016, C 202, s. 307), a także – w odniesieniu do dziedziny będącej przedmiotem postępowania głównego – w protokole (nr 29) w sprawie systemu publicznego nadawania w państwach członkowskich (Dz.U. 2016, C 202, s. 311) (wyrok z dnia 8 marca 2017 r., Viasat Broadcasting UK/Komisja, C-660/15 P, EU:C:2017:178, pkt 36).

31 W tym względzie z jednej strony art. 1 protokołu (nr 26) w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym wskazuje, że państwa członkowskie posiadają „szeroki zakres uprawnień dyskrecjonalnych" w zakresie świadczenia, zlecania i organizowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w sposób możliwie najbardziej odpowiadający potrzebom odbiorców (wyrok z dnia 7 listopada 2018 r., Komisja/Węgry, C-171/17, EU:C:2018:881, pkt 48).

32 Z drugiej strony zgodnie z protokołem (nr 29) w sprawie systemu publicznego nadawania w państwach członkowskich „[p]ostanowienia traktatów nie naruszają kompetencji państw członkowskich w zakresie zapewnienia finansowania publicznego nadawania w zakresie, w jakim takie finansowanie przyznaje się organizacjom nadawczym w celu wypełnienia misji służby publicznej, która została powierzona, określona i zorganizowana przez każde państwo członkowskie, oraz w zakresie, w jakim takie finansowanie nie wpływa na warunki handlowe i konkurencję w Unii w zakresie, w jakim [w taki sposób, że] byłoby to sprzeczne ze wspólnym interesem, przy uwzględnieniu konieczności realizacji mandatu tej służby publicznej".

33 Państwom członkowskim przysługuje zatem uprawnienie – pod warunkiem przestrzegania prawa Unii – do określania zakresu i organizacji swoich usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, między innymi publicznej usługi nadawczej, z uwzględnieniem w szczególności celów odpowiadających ich polityce krajowej. W tym zakresie państwom członkowskim przysługuje szeroki zakres uznania, który może zostać zakwestionowany przez Komisję jedynie w przypadku dopuszczenia się oczywistego błędu (zob. podobnie wyrok z dnia 7 listopada 2018 r., Komisja/Węgry, C-171/17, EU:C:2018:881, pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo).

34 Jednakże uprawnienie, jakim dysponują państwa członkowskie w odniesieniu do określenia usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, powinno być w każdym wypadku wykonywane z poszanowaniem prawa Unii (wyroki: z dnia 20 grudnia 2017 r., Comunidad Autónoma del País Vasco

i in./Komisja, od C-66/16 P do C-69/16 P, EU:C:2017:999, pkt 71; a także z dnia 3 września 2020 r., Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i in./Komisja, C-817/18 P, EU:C:2020:637, pkt 95).

35 Tymczasem kwestia, czy dany środek należy zakwalifikować jako pomoc państwa, poprzedza kwestię zbadania, w razie potrzeby, czy pomoc niezgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 TFUE jest jednak konieczna do wykonywania zadań powierzonych beneficjentowi danego środka na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 8 marca 2017 r., Viasat Broadcasting UK/Komisja, C-660/15 P, EU:C:2017:178, pkt 34). W konsekwencji przed ewentualnym zbadaniem środka w świetle tego postanowienia Komisja powinna mieć możliwość skontrolowania, czy środek ten stanowi pomoc państwa, co wymaga uprzedniego zgłoszenia planowanego środka tej instytucji Unii zgodnie z art. 108 ust. 3 zdanie pierwsze TFUE.

36 Ponadto każdy wyjątek od ogólnej zasady, jaką stanowi ten obowiązek zgłoszenia, ciążący na państwach członkowskich na mocy traktatów i stanowiący jeden z podstawowych elementów systemu kontroli pomocy państwa, powinien być wyraźnie przewidziany (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 59, 60).

37 W tym względzie zgodnie z art. 109 TFUE Rada Unii Europejskiej jest uprawniona do wydania wszelkich właściwych rozporządzeń w celu zastosowania art. 107 i 108 TFUE, a w szczególności może określić warunki stosowania art. 108 ust. 3 TFUE i kategorie pomocy zwolnione z procedury przewidzianej w tym artykule. W tym kontekście zgodnie z art. 108 ust. 4 TFUE Komisja może przyjąć rozporządzenia dotyczące kategorii pomocy państwa, w odniesieniu do których Rada postanowiła, zgodnie z art. 109 TFUE, że mogą zostać zwolnione z procedury przewidzianej w art. 108 ust. 3 TFUE (wyrok z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 W ten sposób na podstawie art. 94 traktatu WE (następnie art. 89 WE, obecnie art. 109 TFUE) przyjęto rozporządzenie Rady (WE) nr 994/98 z dnia 7 maja 1998 r. dotyczące stosowania art. [107 i 108 TFUE] do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa (Dz.U. 1998, L 142, s. 1), w oparciu o które przyjęte zostały później rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. [107 i 108 TFUE] (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz.U. 2008, L 214, s. 3), a potem rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 [TFUE] (Dz.U. 2014, L 187, s. 1) (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 58 i przytoczone tam orzecznictwo).

39 Tymczasem, jak przypomniano w motywie 7 rozporządzeń nr 800/2008 i nr 651/2014, pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, która nie jest objęta tymi rozporządzeniami, podlega obowiązkowi zgłoszenia przewidzianemu w art. 108 ust. 3 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 59 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 Ponadto z samego brzmienia art. 106 ust. 2 TFUE wynika, że odstępstwa od zasad traktatu FUE są dozwolone na podstawie tego postanowienia tylko wtedy, gdy są one konieczne do wykonywania szczególnych zadań powierzonych przedsiębiorstwu zobowiązanemu do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym (wyroki: z dnia 8 marca 2017 r., Viasat Broadcasting UK/Komisja, C-660/15 P, EU:C:2017:178, pkt 29; a także z dnia 3 września 2020 r., Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland i in./Komisja, C-817/18 P, EU:C:2020:637, pkt 97), co w dziedzinie pomocy państwa musi być w razie potrzeby kontrolowane przez Komisję przed wprowadzeniem jej w życie. Tymczasem, jak stwierdzono w pkt 35 niniejszego wyroku, kontrola ta może zostać przeprowadzona dopiero po tym, jak planowany środek zostanie zgłoszony tej instytucji Unii, zgodnie z art. 108 ust. 3 zdanie pierwsze TFUE, w celu umożliwienia jej skontrolowania, czy

środek ten stanowi pomoc państwa. Zatem wykonywanie zadań przedsiębiorstwa, któremu powierzono zarządzanie usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym, nie może jako takie uzasadniać odstępstwa od obowiązku zgłoszenia przewidzianego w tym przepisie.

41 W konsekwencji pomoc państwa, która nie jest przedmiotem wyraźnego odstępstwa od ogólnej zasady, jaką stanowi obowiązek uprzedniego zgłoszenia przewidziany w art. 108 ust. 3 zdanie pierwsze TFUE, nadal podlega temu obowiązkowi, również wtedy, gdy jest ona przeznaczona dla przedsiębiorstw zobowiązanych do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym. W związku z tym państwa członkowskie mają obowiązek niewprowadzania w życie takich środków dopóty, dopóki Komisja nie wyda dotyczącej ich decyzji końcowej.

42 Wreszcie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem z uwagi na imperatywny charakter kontroli pomocy państwa sprawowanej przez Komisję na podstawie art. 108 TFUE z jednej strony przedsiębiorstwa będące beneficjentami pomocy mogą co do zasady powoływać się na uzasadnione oczekiwania co do prawidłowości tej pomocy tylko wówczas, gdy została ona przyznana zgodnie z procedurą przewidzianą w tym artykule, a z drugiej strony staranny podmiot gospodarczy powinien zwykle być w stanie upewnić się, że dopełniono wymogów tej procedury. W szczególności gdy pomoc została wprowadzona w życie bez uprzedniego zgłoszenia Komisji, tak że jest ona niezgodna z prawem w świetle art. 108 ust. 3 TFUE, beneficjent pomocy nie może mieć w tym momencie uzasadnionych oczekiwań ani co do prawidłowości przyznania tej pomocy (wyrok z dnia 5 marca 2019 r., Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, pkt 98 i przytoczone tam orzecznictwo), ani w konsekwencji co do korzyści, jaką czerpie z niezapłacenia odsetek należnych za okres jej niezgodności z prawem.

43 Z powyższego wynika, że w celu zapewnienia skuteczności obowiązku zgłoszenia przewidzianego w tym postanowieniu, a także właściwego i pełnego badania pomocy państwa przez Komisję, sądy krajowe są zobowiązane wyciągnąć wszelkie konsekwencje z naruszenia tego obowiązku i przyjąć środki właściwe do jego naprawienia, co – jak wskazano w pkt 26 niniejszego wyroku – obejmuje spoczywający na beneficjencie pomocy niezgodnej z prawem obowiązek zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem, nawet jeśli ów beneficjent jest przedsiębiorstwem zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu art. 106 ust. 2 TFUE.

44 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ciążący na sądach krajowych obowiązek zasądzenia od beneficjenta pomocy państwa, która została wprowadzona w życie z naruszeniem tego postanowienia, zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem ma zastosowanie również wtedy, gdy Komisja w drodze decyzji końcowej stwierdza, że owa pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE.

### *W przedmiocie pytań prejudycjalnych drugiego i trzeciego*

45 Poprzez pytania drugie i trzecie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ciążący na sądach krajowych obowiązek zasądzenia od beneficjenta pomocy państwa, która została wprowadzona w życie z naruszeniem tego postanowienia, zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem ma zastosowanie również do pomocy, którą beneficjent ten przekazał przedsiębiorstwom z nim powiązanym, oraz do pomocy, która została mu wypłacona przez przedsiębiorstwo kontrolowane przez państwo.

46 W szczególności sąd ten zmierza do ustalenia, czy ze względu na to, że środki pomocowe, z których skorzystała TV2, obejmują z jednej strony zasoby z opłat abonamentowych, które w latach 1997–2002 zostały wypłacone TV2, a następnie przekazane dalej ośrodkom regionalnym tej ostatniej, a z drugiej

strony wpływy z reklam, które w latach 1995 i 1996 zostały przekazane od TV2 Reklame A/S do TV2 za pośrednictwem funduszu TV2, kwoty tych zasobów i wpływów należy uwzględnić w całkowitej kwocie pomocy, od której należy naliczyć wspomniane odsetki.

47 W tym względzie należy przypomnieć, że z jednej strony w wyroku z dnia 9 listopada 2017 r., TV2/Danmark/Komisja (C-649/15 P, EU:C:2017:835) Trybunał oddalił odwołanie TV2 od wyroku Sądu z dnia 24 września 2015 r., TV2/Danmark/Komisja (T-674/11, EU:T:2015:684) i potwierdził tym samym prawidłowość dokonanej przez Sąd kontroli w zakresie, w jakim w pkt 165–174 tego ostatniego wyroku orzekł on, że wspomniane zasoby stanowią pomoc państwa przyznaną TV2.

48 Z drugiej strony Trybunał w wyrokach z dnia 9 listopada 2017 r., Komisja/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), i Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837), uchylił wyrok Sądu z dnia 24 września 2015 r., TV2/Danmark/Komisja (T-674/11, EU:T:2015:684) w zakresie, w jakim stwierdzono w nim nieważność decyzji 2011/839 w części, w której Komisja uznała w niej, że przekazane TV2 za pośrednictwem Funduszu TV2 wpływy z reklam za lata 1995 i 1996 stanowią pomoc państwa, i orzekł ostatecznie w przedmiocie sporu, oddalając wniesioną przez TV2 skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji.

49 Wynika z tego, że sądy Unii potwierdziły ważność tej decyzji i uznały ostatecznie, że środki oraz wpływy, o których mowa w pkt 46 niniejszego wyroku, stanowią pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

50 W tych okolicznościach, ze względu na odpowiedź udzieloną na pierwsze z zadanych pytań i jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 53 opinii, kwoty tych zasobów i wpływów, z których skorzystała TV2 i które stanowią część pomocy wprowadzonej w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE, muszą również prowadzić do zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem.

51 Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, na pytania drugie i trzecie należy odpowiedzieć, że art. 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, iż ciążący na sądach krajowych obowiązek zasądzenia od beneficjenta pomocy państwa, która została wprowadzona w życie z naruszeniem tego postanowienia, zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem ma zastosowanie również do pomocy, którą beneficjent ten przekazał przedsiębiorstwom z nim powiązanym, oraz do pomocy, która została mu wypłacona przez przedsiębiorstwo kontrolowane przez państwo.

## W przedmiocie kosztów

52 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ciążący na sądach krajowych obowiązek zasądzenia od beneficjenta pomocy państwa, która została wprowadzona w życie z naruszeniem tego postanowienia, zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy z prawem ma zastosowanie również wtedy, gdy Komisja w drodze decyzji końcowej stwierdza, że owa pomoc jest zgodna z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 106 ust. 2 TFUE.**

2) **Artykuł 108 ust. 3 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ciążący na sądach krajowych obowiązek zasądzenia od beneficjenta pomocy państwa, która została wprowadzona w życie z naruszeniem tego postanowienia, zapłaty odsetek za okres niezgodności tej pomocy**

**z prawem ma zastosowanie również do pomocy, którą beneficjent ten przekazał przedsiębiorstwom z nim powiązanym, oraz do pomocy, która została mu wypłacona przez przedsiębiorstwo kontrolowane przez państwo.**

Podpisy